

EN INTENS ISBJØRNJAKT !

Da fangst-sesongen ble avsluttet 1.mai 1947, ble vi enige om at jeg skulle ta en tur til Daumannsbukta med alle hundene 9 stk. og hente et skikkelig lass med proviant. Vi hadde om høsten funnet en forlatt amerikansk/dansk stasjon fra 1943 i Daumannsbukta fullstappet med proviant og utstyr. Det ville bli en sledetur på vel 100 km., og med gode stabile værforhold burde jeg kunne klare den på 2 dager. Det var jo nå allerede høy midnattsol.

Jeg la iver, og etter et par mil så jeg, idet jeg krysser munningen av Youngsund med kurs mot Henningelv, et stort hundespenn langt til høyre for meg som holdt samme kurs. Det viste seg å være grønlenderen Mikkel Brønlund som var hundekjører og altnuligmann på den danske værstasjonen på "Daneborg". Mikkel var fra Scorebysund og var litt yngre enn meg. Jeg hadde i løpet av vinteren truffet han noen ganger, og vi var blitt godt kjente. Han var en fremragende hundekjører, jeger og fanger. Vi opplevde mye spennende sammen.

Da vi møttes ved Henningelvhytta fortalte han, at han også skulle til Daumannsbukta og hente saker og ting til "Daneborg", og vi ble enige om å slå følge. Mikkel hadde et meget flott og særdeles hurtig hundespenn på 14 langbente og hurtige hunder som han hadde en fullstendig kontroll over. Vi ble fort enige om å kjøre over fjellpasset til Dahls skjær på sydsiden av Claveringsøya. Mikkel kjørte først, og jeg fulgte hakk i hel. Det rare er at når 2 hundespenn kjører sammen, er det nesten umulig for det ene å kjøre fra det andre fordi hundene anstrenger seg for å holde følge. Det ble en tøff, men rask tur over det bratte fjellpasset, hvor føret vekslet fra dyp snø til blank elveis full av store kampesteiner.

Da vi kom ned på sjøisen ved Dahls skjær, var det som å komme til en rett og flat landeveg med godt vinterføre. Vi suste vestover langs kysten i godværet, mens vi beundret alle isfjellene som stod på grunn langs stranden, og var blitt fanget av den tilfrosne sjøisen om høsten.

Etter noen kilometere bråstopper Mikkel omtrent rett utenfor Basaltkap, og peker ned ved siden av sleden. Jeg bråstopper også, og ser det Mikkel peker på - ferske isbjørnspor.

Mikkel legger seg ned og lukter på sporene, føler på dem med bare fingertupper, og sier til meg: "Imakra" (kanskje) halv time gamle). Han snakket forståelig dansk, men blandet ofte inn litt grønlandsk, særlig når han ble ivrig.

Isbjørnen hadde tydeligvis kommet fra motsatt retning, og plutselig dreiet 90 gr.til høyre mot Gael Hamkes Bugt ganske nylig. Kanskje hadde han merket oss som kom med motsatt kurs. Vi klatret raskt opp på nærmeste isfjell. Herfra så vi godt isbjørnen ca.8-10 km. ute på isen i stødig marsj rett sydover.

Vi nærmest stormer ned fra isfjellet til hundespennene. Mikkel tar kniven sin og kutter raskt alleurringene til utstyret på sleden og velter alt av. Jeg gjør likedan, men tenker med vemod på mine fint lagde sledesurringer som nå gikk fløyten. Nå gikk det fort unna, hundene fikk bjørnesignalet som er en svak hysj-lyd, og galopperte avsted. Ørene og halene reiste seg, og snutene løftet seg for nå været de moro. De elsket å slåss med isbjørner. De skjønte også nå godt hva som foregikk, for vi fulgte rett i isbjørnsporet. Mine hunder hadde nå tydelig problemer med å holde følge, men vi sakket ikke langt etter, det dreide seg om få meter.

Vi ser nå bjørnen bra godt fra sleden, og han har tydelig merket oss og slått over i galopp bort fra oss. Da ser jeg Mikkel kaste seg helt frem på sleden og med kniven kapper han drastjertene (trekklinene) til 2 av hundene. Disse 2 løper nå mye raskere enn spannet og med kurs rett mot bjørnen.

Mikkel tar nå sitt gamle velbrukte Springfield-gevær ut av sledeposen som henger bak på oppstanderne på sleden for å sjekke geværet. Idet han setter geværet tilbake i sledeposen, er jeg at sluttstykket faller ut av det og ned på isen, uten at han reagerer eller ser det. Jeg klarte sekunder etter å gripe det idet jeg passerer det med min slede. Jeg er nå ca.30 meter bak ham. Jeg roper og vinker med sluttstykket, men han reagerer overhodet ikke. Han var meget godt

kledd med en sid og tykk parkas med stor hette med kraftig skinnkant, han var antakelig også sterkt rammet av jaktiver.

Nå kjørte han med full fart rett mot en sikkert rasende isbjørn uten gevær! Jeg hadde forlenget gjort mitt Krag-Jørgensengevær klart, men både Mikkell og hundespennet hans befant seg rett i min skuddlinje. Jeg kunne ikke ta risiken på å skyte fra den hoppende og dansende sleden i full fart.

Vi nærmet oss nå raskt bjørnen, de 2 løse hundene hadde allerede nådd frem og "satt" bjørnen. Isbjørnene pleier ofte å sette seg på baken for å beskytte bakbeina når flere hunder angriper. Jeg ser en av hundene bite seg fast i hodet på bjørnen, mens den andre angriper bakparten og prøver å nå lysken på bjørnen. Bjørnen selv svinger seg rundt delvis sittende med bakenden som senter mens den slår med forlabbene og glefser med kjeften. Den brøler hele tiden. Mikkell kjører hele spannet rett på bjørnen, og plutselig er det kaos av bjørn, hunder, trekkliner og slede, og et veldig bråk av bjeffende hunder og en brølende bjørn. Jeg ser Mikkell hoppe av sleden samtidig som jeg kaster meg av min og løper ut til siden for å komme i klar skuddlinje. Men så ser jeg at Mikkell, som nå står heldt rolig og holder seg i oppstanderen med venstre hånd, løfter opp den kneside parkasen, trekker en gammel pistol ut av beltet, og sikter rolig på bjørnen som befinner seg i en mølje av hunder, trekker rolig av 2 pluss 1 skudd, og bjørnen faller død om, holdet var max.5 meter.

Plutselig er allt stille. Mikkell kommandere sine nølende hunder til side, og de legger seg rolig og pesende ned på isen. Mine hunder må gjøre det samme, men de peser av tempoet, og ikke av slåsskampen. Det er akkurat som hundene skjønner at jakten er over og byttet sikret.

Vi velter bjørnen rundt på ryggen. Det er en middels stor hanbjørn ca.5-6 år, ca.250-300 kg. Skuddene er alle dødelige. To sitter i nakken og halsen, og det siste i pannen. Vi drar han opp på Mikkells slede, kjører sporet vårt tilbake, plukker opp de avkastede bagasjene, og skjøter sammen surringene. Vi kjører så et par kilometer vestover hvor fangsthytten Elvsborg (1927) ligger. Her stopper vi for nå vil Mikkell spise ferskt isbjørnkjøtt. Vi visste heldigvis ingenting om trikiner i isbjørnkjøttet dengang.

Vi fyrte opp i ovnen, og mens snø tinte i et stort spann, flådde vi bjørnen, og ga hundene en godbit hver, resten ble hengt opp til depot. Bjørnen var i meget godt hold med mye fett, men magesekken var tom, pelsen meget bra. Vi skar så av noen fine fettmagre kjøttlonser av et lår og la i spannet, og lot det koke en halvtime. Jeg syntes det var seigt og at det smakte emment som isbjørnkjøtt pleier å smake, men kraften ga en brukbar kjøttsuppe som vi nøt. Mikkell syntes alt smakte helt herlig, og spiste mesteparten. Han var veldig stolt av fangsten, og det hadde han sannelig all grunn til. Den var kortvarig og intens.

Han fortalte at han hadde sett sluttstykket falle ut av geværet, men kunne ikke stoppe da, og dessuten visste han at han hadde pistolen, det visste ikke jeg. Hvis pistolen sviktet regnet han med at jeg var klar til å skyte. Han fortalte også at han bare var 12 år gammel da han skjøt sin første isbjørn. Han var da på fangsttur med sin far.

Etter et par timers pause fortsatte vi til stasjonen i Daumannsbukta hvor vi fikk mange selsomme opplevelser, og hjemreisen neste dag ble full av overraskelser, men alt det er en annen historie.

Drøbak,21.11.98. (Korr. 26.10.01.)

Ivar Ytreland.

Kjære medlemmer.

**Herved innkalles til årsmøte i Ishavsmuseets Venner
22.februar 2002 kl. 1800. Møtested: Ishavsmuseet Aarvak.**

Dagsorden er som følger:

- 1 Godkjenning av innkalling
- 2 Valg av ordstyrer
- 3 Valg av referent
- 4 Valg av to personer til å undertegne protokollen
- 5 Godkjenning av dagsorden
- 6 Årsberetning for 2001
- 7 Resultatregnskap og balanse
- 8 Revisors beretning
- 9 Budsjett for 2002. Fastsetting av kontingent
- 10 Valg
- 11 Fastsetting av tid og sted for neste årsmøte.

ÅREBERETNING FOR 01.01.01 - 31.12. 01

- 1 Styret
- 2 Medlemmer
- 3 Virksomhet - aktivitet
- 4 Økonomi - Administrasjon
- 5 Samarbeid Museet - Venneforeninga
- 6 Framtiden.

1 Styret.

Styret har i perioden bestått av:

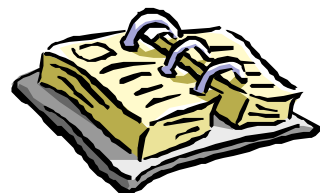
Leder	Bjarne J Brandal	valgt for 1 år: PV:på valg
Nestleder	Hermann Bakke	valgt for 1 år: PV
Styremedlem	Liv Skarbakk	valgt for 1 år: sekretær:PV
"	Hans Petter Brandal	valgt for 2 år
"	Leif Kristian Brandal	valgt for 2 år
1.Varamedlem	Brit Eilertsen	valgt for 1 år
2. "	Ottar M Brandal	valgt for 1 år.
Revisor	Oleif Eiken	valgt for 1 år
Valgkomité	Nils N Pilskog	valgt for 1 år
"	Ola Pilskog	valgt for 1 år

Andre tillitsverv:

ISFLAKET, redaktør	Johannes Bjarne Alme
Sekretær, dugnadsleder	Liv Skarbakk
Regnskap, administrasjon	Karl Ivar Kongshaug
Repr. fra Museumsstyret	Else Karlsen.

Valgkomiteens forslag:

Leder:	Johan Ole Brandal
Styremedl.:	Greta Kirkebø (2 år)
Styremedl.:	Tor Riise (2 år)
Styremedl.(vara):	Brit Eilertsen
Styremed.(vara):	Ottar M. Brandal

2 MEDLEMMER.

Ved årets slutt er det registrert noe nedgang i medlemmer. Nedgangen skyldes at man har strøket medlemmer pga. manglende betaling, purring til tross. For kommende år vil navn bli påført kontingentgiroen.

3 VIRKSOMHET - AKTIVITETER.

Liv Skarbakk har vært dugnadsleder for både Museet og VF. Den 2. mars 01 inviterte VF entusiaster og nøkkelpersoner til et nytte - hyggemøte der dugnadsarbeidet stod i fokus. "Hakapikene" var nærværende og laget stemning og hygge. De tilstedeværende ble oppfordret til å komme med frie kreative innspill vedrørende dugnadsprosjekter og deres gjennomføring. I det følgende nevnes noe i stikkordsform fra sammenkomsten.

Penger til bygg over Aarvak var flere opptatt av. Hakapikene kunne tenke seg å lage en CD. VF ville dekke kostnadene og bistå med markedsføringen av CD en. Bingo arrangement ble også foreslått. Hakapikene ville opptre og samarbeide om evt prosjekter.

Pensjonistforeninga er representert i styret. Mer aktiv innsats fra foreninga ble etterlyst. Det kunne f. eks være salg av andelsbrev som nå foreligger i nytrykk.

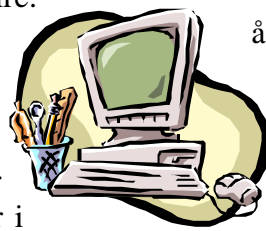
Som et resultat av henstillingen på møtet har Albert Lillebø og Odd Eiken fremmet forslag til styresen om 38 dugnadsaktiviteter. Museet og VF har valgt og prioriterte visse objekter. De fleste var knyttet til rehabilitering/oppussing av verkstedbygningen som er mottatt som fra Karlsen rederiet. VF bevilget som en start, et beløp på kr. 20.000.- til bl.a. fremføring av elektrisitet, kjøp av sement og annet tilfang. Ytterligere dugnadsmidler ble det gitt tilsagn om. Brandal Vel gjorde en kjempeinnsats ved sitt loddsalg. VF var også aktive med loddsalg.

VF avsatte i 2000 kr. 7.000.- til bygg over Aarvak. I 2001 ble det ytterligere avsatt kr. 10.000.-. Begge beløpene er overskudd fra de årlige grillfester. Styret i VF oppfordrer organisasjoner og andre til å støtte Aarvakprosjektet. Midler som kommer inn lokalt, vil gjøre det lettere å få ytterligere støtte fra myndigheter, både lokalt og sentralt.

ISFLAKET

Isflaket har også i år kommet ut med 4 nr. Antall sider har bare blitt større.

Redaktør Johs Alme har til tross for stor arbeidsbelastning m.m. maktet fyllen jobben på en eksemplarisk måte. Et ordtak sier: "Vil du ha noe gjort, spør en som har det travelt".

Et godt team står bak utgivelsen av Isflaket. Styresen assisterer redaktøren og han trykker mv. Karl Ivar Kongshaug lager adresselapper i tillegg til at han fører regnskap og holder medlemskartoteket à jour sammen med Liv Skarbakk. VF- styret sorterer, hefter sammen og besørger forsendelsen. Fint samarbeid. Takk også til Turid Holstad, som også trår til. Alle kostnader i fbm. utgivelsen dekkes av VF.

Styret får mange gladmeldinger om Isflaket. Mange av våre medlemmer får sin viktigste informasjon herfra. Nokså mange andre journalister og media som får gratis eksemplar, gjengir stoff herfra. Familiemedlemmer og andre i et antall på ca. tusen personer er trolig faste lesere av Vennebladet.

GRILLFEST 10.8.01

Grillfesten i år ble også et vellykket arrangement, det dårlige været til tross. Restaureringsarbeidet på verkstedbygningen fra rederiet Karlsen var kommet så langt at selve grillingen kunne foretas innendørs der.

Det samme ekspertteam sto også i år for selkjøtt-grillingen, og overskuddet ble større. opprinnelig tok man sikte på visse underholdnings- og programopplegg i tillegg til Hakapikene. Til arrangørens overraskelse ønsket man ikke et program. Folk møtte hverandre, spiste og hadde det hyggelig sammen. De som ønsket å holde hverandre i handa og med "suss" på kinnet, valgte å underholde hverandre i små nisjer i andre etasje.

Den årlige grillfesten synes å ha blitt en tradisjon!

Det arbeides med automatisk video-program-produksjon på andre språk. VF påtar seg kostnadene.

Intervjuene med veteraner mv. er blitt hengende noe igjen. Det er tatt skritt for å øke tempoet. VF har dekket en del av kostnadene til disse prosjektene.

INTERNETT

VF har lenge ønsket å ha sin egen hjemmeside. Det foreligger tilbud på bistand og ekspertise. Når man hittil ikke har takket ja, skyldes det behov for ajourhold, som følger i kjølvannet. Kanskje er det en oppgave som det kommende styret bør legge til rette og prioritere.

Ishavsmuseet og Venneforeninga er ikke blanke på slik informasjon: to eks-brandølinger har nedlagt betydelig arbeid, som er tilgjengelig. Søk på:

åshild nøringset: <http://.online.no-sindren/index.htm>

jostein hovland: <http://home.swipnet.se/-w-73592brandal.htm>

www.museumsnett.no/ishavsmuseet

ØKONOMI

Det vises til vedlagte regnskap, med revisorberetning og de fondsavsetninger på til sammen kr. 17.000.- til bygg over Aarvak, som er foretatt.

Kontingenten har stått uendret i flere år. Det var fristende for styret å foreta en forsiktig økning. Styret er i tvil om de medlemmer som har falt fra skyldes kontingentpris på kr. 100.- eller om det bare er en forglemmelse. Når vi kommende år påfører navnet på giroen, mener styret vi får en avklaring.

For styret er det ikke bare pengene. Frammøte og oppslutning om landets eneste ishavsmuseum er særdeles viktig for de ildsjeler og entusiaster som legger ned en betydelig innsats for å minnes ishavets pionerer og næring.

SAMARBEID: MUSEET – VENNEFORENINGA

Samarbeidet har også i år vært mest knyttet til dugnadsprosjekter og deres gjennomføring. Museumsstyret har i år kalt inn 37 av sine mest trofaste støttespillere der man tok opp spørsmålet: *Kor står vi – kor går vi?* Det er pr. dags dato ukjent hva museumsstyret ønsker å bruke det innsamlede materialet til. Det er viktig å få tilbakemelding om hvor viktig museumsstyret ønsker å være i sin ledelsesfunksjon og hvilke systemopplegg som det legges opp til.

Venneforeningas styre takker alle for den betydelige arbeidsinnsats m.v. som også i år er nedlagt. Musèets arbeid er som kjent, i hovedsak, basert på frivillig arbeid.

Årsregnskap til Ishavsmuseets Venner 2001

Konto	Debet		kredit	noter	
	2000	2001			
Kontingenter			44.000	37.650	4
Andre inntekter			6.500	1.000	6
Sponsorer			6.000		
Isflaket	9.704	9.636			1
Div. omkostninger	3.378	6.093			5
Ishavsmuseet	17.823	33.026			2
Grillfest			8.156	10.942	3
Avskrivninger	8.579				
Renter			530	706	
Overskudd	25.701	1.541			
	65.186	50.298	65.186	50.298	
Kassa	652	0			
Sparebanken Møre	31.262	33.446			
Postbanken	1.649	1.660			
Musikkanlegg	1	1			
Annen egenkapital			26.565	28.107	
Fond			7.000	7.000	
	33.565	35.107	33.565	35.107	

Quest Historisk Ekspedisjon 2001

I 1936 leigde den franske greven Gaston Micard ishavsskuta "Quest" av Bodin med skipper og mannskap til ei overvintring på Nordaust-Grønland. Greven hadde romsleg økonomi og ville oppleve ein heil vinter i Arktis. Skipper og reiar Ludolf Schjelderup og mannskapet hans segla "Quest" inn i fjordarmen Loch Fyne nord for Myggbukta og let skuta fryse inne der for vinteren 1936/37. Gjennom heile vinteren stod dei til teneste for Micard. I ledige stunder fangsta dei for eiga rekning.

I august 2001 la 44 personar ut frå Tromsø på ein tre-vekes historisk ekspedisjon i "Quest" sitt kjølvatn. Som ekspedisjonsfartøy var leigd det nederlandske dykkerfartøyet "Fogo Isle". Fartøyet er identisk med den tidlegare Rieber-skuta "Carino". Initiativtakar til ekspedisjonen var Tore W. Topp, svigerson til Ludolf Schjelderup. Med seg i ekspedisjonsleiing og skipsmannskap hadde han folk med røynsle frå fleire ekspedisjonar til arktiske strøk.

Ekspedisjonen besøkte ei rekkje stader på Nordaust-Grønland der det hadde vore norsk aktivitet. På overseglingane hadde ekspedisjonen oppdrag med teljing av kval for forskingsformål. Undervegs vart det halde foredrag for ekspedisjonsdeltakarane om historiske emne med tilknytning til områda som ekspedisjonen besøkte. I området ved Loch Fyne delte ekspedisjonsdeltakarane seg i grupper og gjekk ut i ulike retningar for å finne gamle fangsthytter, gjere observasjonar og seinare sende rapportar om hyttene sin tilstand til dei danske styresmaktene. Ekspedisjonen frakta material til nytt golv i hytta i Myggbukta. Eit filmteam var med og gjorde opptak til eit fjernsynsprogram om ekspedisjonen. Blant ekspedisjonsdeltakarane var den 70 år gamle Otto Lapstun frå Oslo. Han hadde fleire overvintringar bak seg som fangstmann og gruvearbeidar på Nordaust-Grønland i 1950-åra. Han vart ein naturleg gjennomgangsfigur i opptaka til fjernsynsprogrammet.

Turen gjekk over roleg hav til Bjørnøya og Svalbard. Eit viktig passeringsspunkt på ekspedisjonen var Ny-Ålesund. Der hadde "Quest" base då skuta deltok i leitinga etter Nobile og Amundsen i 1928.

Frå Ny-Ålesund gjekk turen direkte til Sabineøya på Nordaust-Grønland, - i verdas største nasjonalpark. Utanfor kysten av Nordaust-Grønland møtte "Fogo Isle" akkurat høveleg tett is. Tett nok til at ekspedisjonsdeltakarane fekk oppleve litt bauging i is, men slakk nok til at det ikkje vart noko stort heft i framdrifta av ekspedisjonen. Veret var strålende det meste av tida i grønlandsk farvatn. I tur og orden besøkte ekspedisjonen stasjonane Germaniahavn, Kapp Herschell, Daneborg, Sandodden, Moskusheimen, Krogness, Loch Fyne, Myggbukta, Kapp Humboldt, Hoelsbu, Strindberg, Ellaøya, Mestersvig og Antartichamn.

"Fogo Isle" segla inn i Loch Fyne og ankra opp der akkurat på dagen 65 år etter at "Quest" gjorde det same. Då "Fogo Isle" letta anker to dagar seinare og gjekk rundt Hold With Hope til Myggbukta, valde om lag halvparten av ekspedisjonsdeltakarane å gå til fots rundt 20 km over land til Myggbukta. Under marsjen gjekk ein moskusokse til angrep på ekspedisjonsgruppa. Heldigvis fungerte tryggingsopplegget etter planen. Moskusoksen måtte avlivast ved skyting. Dette skjedde utan at nokon av ekspedisjonsdeltakarane kom til skade.

Blant deltakarane var også ein del ivrige sportsfiskarar. Dei fekk ein stor dag under eit eventyrleg godt røyefiske i den kjende fiskeelva på Strindberg, staden der norske overvintrarar i Myggbukta og på Kapp Humboldt og Hoelsbu fiska om somrane i 1930-åra.

På Ellaøya møtte ekspedisjonen Siriusfolka som stasjonerte der. Siriusfolka vart bedde om bord i "Fogo Isle" til eit godt måltid og for å feire fødselsdagen til ein av ekspedisjonsdeltakarane. Den kvelden var det lite som minte om flaggheising og strid 70 år tidlegare.

Etter at ekspedisjonen hadde forlate Nordaust-Grønland, gjekk turen vidare sørover langs kysten til Scoresbysund, den nordlegaste ordinære busetnad på Aust-Grønland. Etter eit kort besøk der stakk "Fogo Isle" til havs med kurs for Jan Mayen. Då skuta ankra opp i Kvalrossbukta, låg øya i tett skodde. Deltakarane vart henta med bilar av stasjonen sine folk og fekk god mottaking med grundig omvising på stasjonen.

Då "Fogo Isle" letta anker i Kvalrossbukta, låg øya framleis i skodde. Skuta gjekk nord om øya og sette kursen for Tromsø. På veg nord om øya gjekk skuta seg ut av skodda. Frå skuta fekk deltakarane god sikt mot Beerenberg – Noregs einaste vulkan - frå nordvest og nord.

På veg frå Jan Mayen til Tromsø fekk "Fogo Isle" ein liten kuling, - ikkje meir enn det deltakarane måtte rekne med i dei havområda som vart kryssa. Det var ein fornøgd gjeng som kom tilbake til Tromsø.

Sjølv om ekspedisjonsdeltakarane måtte gripe eit stykke ned i lommeboka for å betale deltakinga i ekspedisjonen, ville det ikkje ha vorte nokon tur utan velvillig støtte frå sponsorar. Den viktigaste i så måte var Norsk Tipping. Det var Norsk Tipping sitt dotterselskap, filmproduksjonsselskapet Fabelaktiv A/S, som hadde to filmfolk med på ekspedisjonen. Dei har laga eit program på femti minutt om ekspedisjonen. **Etter det vi har høyrte vil programmet bli sendt på TV2 i påska 2002.**

Magnus Sefland